

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Sektor arbete, trygghet och omsorg

1(4)

Diarienummer: OAN.2015.142

Datum: 2015-11-11

Verksamhetschef Individ- och familjeomsorgen Irene Blomqvist

E-post: irene.blomqvist@ale.se

Omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden

Genomlysning av Individ och familjeomsorgen.

På uppdrag av Kommunfullmäktige har Omsorgs och arbetsmarknadsnämnden utfört en genomlysning av individ- och familjeomsorgen (IFO). Syfte med genomlysningen har varit att analysera Ales demografiska förutsättningar, jämfört med både standardkostnad och jämförbara kommungrupper, och därmed identifiera eventuella ”överkostnader”. Analysen ska användas i verksamheten för medarbetarnas lärande och utveckling av det sociala arbetet.

Analysen visar att det krävs ett förändrat arbetssätt vid IFO. I nuläget ligger det mesta biståndet förutom missbrukarvården i snitt med, eller lägre än, både riket och jämförbara kommuner. Analysen visar dock att Ale behöver förbereda sig på en ökning av barnavårdsärenden de närmsta åren. Närmast är det dock missbrukarvården som IFO främst behöver fokusera på. Omsorgs och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas att fokusera på värdegrund och målsättningar för verksamheten. Enligt Socialtjänstlagen ska socialtjänsten bidra till att frigöra den enskildes egna resurser. Det behövs tydlighet i Ales ställningstagande för vad som är skäligt bistånd och vad som kan krävas av den enskilda individen. För att klara det här behöver verksamheten arbeta fram klara riktlinjer och rutiner, tydlig struktur samt ett medvetet och värdegrundat arbetssätt och ledarskap.

Förvaltningens beslutsförslag till Omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden

Omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden noterar rapporten.

Omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att arbeta vidare med vidtagna åtgärder och återrapportera resultatet vid halvårsskiftet år 2016.

Rune Strömberg

Tf sektorchef

Irene Blomqvist

Verksamhetschef Individ- och familjeomsorgen

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande, 2015-11-11.

Ärendet expedieras efter beslut till:

För vidare hantering

Kommunfullmäktige

För kännedom

Verksamhetschef IFO

Bakgrund

På uppdrag av Kommunfullmäktige har Omsorgs och arbetsmarknadsnämnden utfört en genomlysning av individ- och familjeomsorgen (IFO). Syfte med genomlysningen har varit att analysera Ales demografiska förutsättningar, jämfört med både standardkostnad och jämförbara kommungrupper, och därmed identifiera eventuella ”överkostnader”. Analysen ska användas i verksamheten för medarbetarnas lärande och utveckling av det sociala arbetet.

Pwc som genomfört uppdraget har studerat offentlig statistik från Socialstyrelsen, Kolada och SCB och intervjuat personal och chefer på IFO, både enskilt och i grupp. Uppdraget har avgränsats till analys/benchmarking utifrån standardkostnadsbegreppet gällande individ- och familjeomsorgen och Ale kommun. Genomlysningen har inte omfattat verksamhetsanalys, t ex olikartat arbetssätt/metodik, organisering och ledarskap.

Genomlysningen visar att IFO i Ale har höga kostnader för missbrukarvården, låg nivå på barnplaceringar, måttligt till lågt försörjningsstöd och att Ale har en låg arbetslöshet hos såväl vuxna som ungdomar. Allt i relation till jämförbara kommuner, varav endast en återfinns i Göteborgsregionen. Att jämföra Ale med övriga kommuner i GR blir missvisande, dock är förutsättningarna gynnsamma för att bedriva individ och familjeomsorg i Ale. Genomlysningen visar att Ale inte går att jämföra med riket befolkningsmässigt. Åldersgruppen runt 40 år är markant högre i Ale än snittet för riket. Genomlysningen visar att Ale är en relativt välmående kommun. Det finns ett antal demografiska fakta som i sig kan vara kostnadsdrivande. Framförallt alkoholvanorna visar på ett behov av särskilt riktade insatser i syfte att motverka missbruksrelaterade kostnader. Det relativt sett höga sjukpenningtalet är också en faktor att särskilt beakta i verksamhetsplaneringen. Sammantaget kan nu nämnda faktorer, dock inte ensamt förklara den högre kostnaden för missbrukarvården.

Analysen visar att det krävs ett förändrat arbetssätt vid IFO. I nuläget ligger det mesta biståndet förutom missbrukarvården i snitt med, eller lägre än, både riket och jämförbara kommuner. Analysen visar dock att Ale behöver förbereda sig på en ökning av barnavårdsärenden de närmsta åren. Närmast är det dock missbrukarvården som IFO främst behöver fokusera på. Omsorgs och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas att fokusera på värdegrund och målsättningar för verksamheten. Enligt Socialtjänstlagen ska socialtjänsten bidra till att frigöra den enskildes egna resurser. Det behövs tydlighet i Ales ställningstagande för vad som är skäligt bistånd och vad som kan krävas av den enskilda individen. För att klara det här behöver verksamheten arbeta fram klara riktlinjer och rutiner, tydlig struktur samt ett medvetet och värdegrundat arbetssätt och ledarskap.

Resultat och kommentarer

Den höga omsättningen på personal vid IFO är ett stort bekymmer och det syns även i den här genomlysningen. I december 2014 lade ledningsgruppen för IFO upp en aktivitetsplan i syfte att bli en mer attraktiv arbetsgivare. En del av aktiviteterna har genomförts under 2015 och arbetet fortsätter. Genomlysningen visar att medarbetarna saknar delaktighet. I arbetet med att vara en arbetsplats där medarbetare vill stanna och dit andra vill komma och arbeta ska medarbetarna involveras. Rapporten föreslår att IFO tar fram en bra introduktion med en attraktiv karriärstege. Arbetsgrupper har bildats för att ta fram ett gemensamt introduktion- och utvecklingsprogram för nyanställda. I arbetet med att bli en attraktiv arbetsgivare behöver IFO samarbeta med utvecklingsavdelningen, HR och kommunikationsavdelningens.

Medarbetarna efterfrågar tydlighet och transparens från ledningen. Arbetet med att revidera befintliga och ta fram nya riktlinjer och rutiner har påbörjats och involverar medarbetarna. Det arbetet är en av de aktiviteter som togs fram i december 2014. Försörjningsstödet vägledande riktlinjer är färdiga och finns lätt tillgängliga i verksamhetssystemet. Övriga grupper riktlinjer och rutiner ses över av kvalitetsutvecklaren tillsammans med medarbetare från varje grupp. Det här är ett grundläggande arbete

som måste vara gjort för att ett kvalitetsledningssystem ska kunna färdigställas på övergripande nivå vilket genomlysningen rekommenderar.

Tydliga riktlinjer och rutiner är avgörande för att få stabilitet och trygghet i verksamheten. Om inte sådana är kända och lättillgängliga i verksamheten så kopplas kunskapen till enskilda individer. Risken är då att kunskapen försvinner vid personalomsättning.

Internt samarbete är viktigt för att den enskilde ska få rätt insatser och inte behöva ha fler kontakter än nödvändigt. Genomlysningen visar att tydliga vårdkedjor saknas. Under 2015 har flera konstellationer mellan enheterna påbörjat arbetet med att hitta synergieffekter och bra samarbete. Utredning och mottagning barn och unga, (BoU) MiniMili och Familjehuset arbetar aktivt för att hitta bra sätt att samarbeta på. Vuxenenheten, BoU samt MiniMili ser över behoven för ungdomar 16 – 25 år. I syfte att kunna bistå den enskilde på ett sätt som blir enkelt för den enskilde och för att få en samsyn i verksamheten om målgruppens behov och vem som gör vad. Vuxenenheten, Barn och unga, Utförar- och Försörjningsstödsenheten samarbetar omkring boendesociala riktlinjer. Arbetsmarknadsenheten (AME) samarbetar med både vuxenenheten och försörjningsstöd i syfte att hitta gemensamma nämnare och samarbetsmöjligheter.

Externt har IFO sedan tidigare flera samverkanspartners där arbetet fungerar väl, t.ex. Arbetsförmedling och hyresvärdar, försäkringskassan och vårdcentraler. Under 2015 har samarbetet med skolan prioriterats, enhetschefer och rektorer har träffats för att skapa en samsyn omkring våra barn och unga och en förståelse för varandras uppdrag. Arbetet fortsätter och tillsammans kommer nu gällande anmälningsrutin att ses över för en eventuell revidering. Rapporten visar att IFO behöver samarbete mer med Försäkringskassan. Det samarbetet fungerar redan mycket väl och en direkt effekt av det är sannolikt den låga nivån på försörjningsstödet. Enheten arbetar aktivt för att personer ska erhålla ersättning från rätt del i socialförsäkringssystemet.

Genomlysningen visar att medarbetarna efterfrågar en tydlighet från ledningen och att en gemensam diskussion kring värdegrund måste prioriteras. Ledningsgruppen IFO kommer att genomföra tre heldagar tillsammans med coach som en start på arbetet med gemensam värdegrund, målbild och arbetssätt. Syftet är att identifiera en gemensam socialtjänst, som rapporten rekommenderar.

Gör vi rätt saker. Genomlysningen visar att Ale har många insatser, mycket resurser, men används de på rätt sätt? Rapporten rekommenderar att resultat av satsningar avseende verksamhet utvärderas sett till effekter av insatserna. Effekt av insats är ett utvärderingsverktyg som är framtaget i samarbete med verksamheten. Effekt av insats har under 2015 använts vid försörjningsstödsenheten. Under 2016 är ambitionen att även övriga enheter ska komma igång med utvärderingsverktyget.

För att lyckas behövs ett lugn och en trygghet i organisationen. Genomlysningen rekommenderar att verksamheten gör ordentliga behovsanalyser och fattar gemensamma beslut för kommande satsningar på projekt. För att uppnå en ökad medvetenhet i organisationen och en samlad syn på vad som görs och varför. Under 2016 får inte verksamheten störas av omorganisationer. Ska sådana ske måste de vara väl förankrade i verksamheten och helst initierade av medarbetare och ledning tillsammans. För att kunna tillgodose en god struktur och styrning måste verksamhetens organisationsstruktur få sätta sig. Under 2014 – 2015 genomfördes flera omorganisationer utan tillräcklig eller ens befintligt förankring. Vilket skapar oro och instabilitet istället för struktur och stabilitet, inom vilken verklig utveckling kan ske. Fokus måste ligga på att tillgodose behovet av styrning där det behövs, t.ex. till pågående projekt som MiniMili, Mötesplats Spinneriet och våld i nära relation. Även delar i verksamheten som t.ex. familjecentralen behöver en tydligare styrning.

Kunskap om och förståelse för Individ och familjeomsorgens uppdrag måste finnas i sektorns alla delar och hos den nämnd som ansvarar för verksamheten. IFO kommer att ge information till nämnden från

alla enheter och lämpligt vore också att stödfunktioner som ska arbeta för IFO får både praktisk insyn, i form av t.ex. auskultation samt får, för uppdraget, relevant fortbildning. God kunskap om verksamheten är viktig för att också kunna bistå till struktur och stabilitet. Genomlysningen påtalar problemet med att fakturor hanteras i verksamhetssystemet Treserva och inte i ekonomisystemet. Det pågår ett arbete med att förändra det.

Barnplaceringar ligger på en låg nivå i Ale jämfört med andra kommuner. Under 2015 har enheten haft ett uppdrag att hålla ned kostnader för placeringar vilket genomlysningen visar är ett uppdrag som kan diskuteras. Istället behöver vi tänka på att satsa mer på barnavården de kommande åren. Genomlysningen visar att trycket på barn och unga kommer att öka de närmaste åren.

Genomlysningen lyfter fram att vuxna och missbrukarvården är det som måste prioriteras. Här pågår ett utvecklingsarbete som fortsatt ska prioriteras. Under 2016 kommer utvecklingsarbete vid vuxenenheten att prioriteras. Här behövs ett förändrat arbetssätt som möter den enskildes behov på ett sätt som frigör dennes egna resurser. Riktlinjer behöver tas fram som visar vad som är ett skäligt bistånd vid vuxenenheten. Utbildningssatsningar behövs och även lärande av jämförbara kommuner och hur de arbetar där samt tid för samtal om värden och socialt arbete.

De flesta av de rekommendationer som framkommer av genomlysningen är kända av verksamheten och aktiviteter vidtagna och/eller planerade. Det är positivt att genomlysningen visar att Ale är en gynnsam kommun att bedriva IFO-verksamhet i och att det finns kommuner att vända sig till i lärande syfte. Den visar också att IFO i Ale ligger i det stora hela i paritet med jämförbara kommuner och med riket.